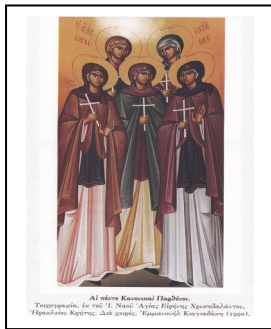

ΠΕΝΤΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΟΙ

Η πεντάριθμη αυτή χορεία έζησε κατά τους χρόνους του Σαβωρίου, Βασιλέως των Περσών το 330 μ.Χ. Τόπος καταγωγής τους η Αργυρούπολη Ρεθύμνης¹, όπου υπάρχει μέχρι και σήμερα αρχαιολογικός χώρος με ναύδριο αφιερωμένο στη μνήμη τους. Τα ονόματά τους τα οποία γράφτηκαν στην αιωνιότητα είναι Μάρθα, Μαρία², Ενναθά, Θέκλα και Μαριάμνη.

Έζησαν στους χρόνους των διωγμών. Και ενώ οι Χριστιανοί διώκονταν, η πεντάκλωνη αυτή χορεία μοναζουσών ανέβαινε την κλίμακα της αγιότητας μέσα από την άσκηση και την άθληση. Έζησαν τον μοναχικό βίο, πριν ακόμα οργανωθούν συστηματικά τα μοναστικά ιδεώδη. Μέσα από την κοινοβιακή ζωή τους νέκρωναν τα πάθη του σώματος και δυνάμωναν το πνεύμα τους.

¹ Η Αργυρούπολη απέχει 27 χλμ. από το Ρέθυμνο και βρίσκεται στη διαδρομή της παλαιάς εθνικής οδού Ρεθύμνου – Χανίων. Το χωριό είναι χτισμένο στη θέση της αρχαίας Λάππας και συνδυάζει σπάνια φυσική ομορφιά και ιστορία. Η Λάππα ήταν μια από τις σημαντικότερες πόλεις της Δυτικής Κρήτης κατά τα ρωμαϊκά χρόνια και υπολογίζεται ότι κατοικούσαν σ' αυτή περί τους δέκα χιλιάδες άνθρωποι. Η πόλη όμως είναι πολύ αρχαιότερη και η δράση της ένδοξη, ήδη από το 220 π.Χ., όταν παρείχε άσυλο στους εκδιωκόμενους Λυττίους από την ισχυρή Κνωσό. Αν βρεθείτε στην περιοχή, αξίζει να επισκεφθείτε τις πηγές στη θέση Αγία Δύναμη, όπου μέσα στο σπήλαιο βρίσκεται το ομώνυμο εκκλησάκι. Οι μικροί γραφικοί καταρράκτες, οι ξύλινοι νερόμυλοι και η πυκνή βλάστηση χαρακτηρίζουν το τοπίο. Στην πλατεία του χωριού βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Ιωάννη, χτισμένη τον 17^ο αιώνα, δίπλα στο λαογραφικό μουσείο όπου ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει είδη λαϊκής τέχνης, ενδυμασίες, εργαλεία και οικιακά σκεύη που χρησιμοποιούνταν κατά το παρελθόν. Η Αργυρούπολη κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας θα πρέπει να διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο, καθώς μνημεία της εποχής σώζονταν στις αρχές του αιώνα μας. Σ' ένα από αυτά τα μέγαρα του 1500 αναγραφόταν στην πόρτα του το "omnia mundi fumus et umbra", δηλαδή «πάντα τα εγκόσμια είναι καπνός και σκιά».

<http://www.ert.gr/menoumellada/kriti/00381-kriti-i-argyroupoli-rethymnou.htm>

² Μαρία. Παραλλαγές και χαϊδευτικά τα Μαρίκα, Μάρω, Μαρούλα, Μαρίτσα, Μαριγώ κ.ά. Επίσης, επειδή είναι το όνομα της Παναγίας, έχομε από εδώ τα Παναγιώτα-Παναγιώτης. Προέρχεται από το εβραϊκό ρήμα μαρά που σημαίνει επαναστατώ, στασιάζω. (εβρ. γραφή) miryam (αγγλ. γραφή) και σημαίνει η απείθεια, πίκρα. Από τους εβδομήκοντα αποδοθηκε ως Μαριάμ αντί Μύριαμ. Κατά τον Δαμασκηνό Στουδίτη, Μαρία είναι εκείνη που λύτρωσε από το δηλητήριο του όφους το ανθρώπινο γένος. Μάλιστα σε ομιλία του προς τη Θεοτόκο αναλύει ανά γράμμα το όνομα της. Επίσης ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός λέγει, ότι «Μαρία θέλει νά είπῃ κυρία, ώσάν όπου έμελλε ή Θεοτόκος νά γίνῃ βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς καί πάσης νοητῆς καί αἰσθητῆς κτίσεως, νά παρακαλῇ διά τές ἁμαρτίες μας». Η Παναγία μας τιμάται πολλές φορές το χρόνο. Κύριες εορτές: της Γεννήσεως (8 Σεπτεμβρίου), των Εισοδίων (21 Νοεμβρίου), του Ευαγγελισμού (25 Μαρτίου), της Κοιμήσεως (15 Αυγούστου). Βλ. Α. Μπουρνέλη, ὁ.π., σ. 107.

Ανδρώνεται, δυναμώνεται, και σκληραγωγείται ο μοναχός τόσο, όσο αγωνίζεται στον αυτοέλεγχο, στην περισυλλογή, στην αυτογνωσία και αυτοεξετάζεται συνειδητά στον κώδικα των κανόνων και κανονισμών της μοναστικής ιδιοτυπίας. Έτσι καλλιεργείται η ηθική φιλοσοφία της μοναστικής ζωής, που είναι θεολογία ανόθευτης Ορθοδοξίας³.

Και ενώ αυτές πρόκοβαν πνευματικά, ο λειτουργός τους, ο Ιερέας τους Παύλος, κυριευόταν από φιλαργυρία. Στάθηκε προδότης της χριστιανικής βιοτής τους, φιλάργυρος Ιούδας και βρόχος τρισάθλιος της ωραίας ψυχής τους⁴.

Η φιλαργυρία του Ιερέα γίνεται αντιληπτή στον αρχιμάγο του Βασιλέως, ο οποίος τον καταδίδει στον άρχοντά του με σκοπό να κερδιθεί ο συναγμένος πλούτος του. Διότι όσοι δεν προσκυνούσαν τα είδωλα και ιδιαίτερα οι Χριστιανοί που δεν αρνούνταν την πίστη τους, οι ειδωλολάτρες βασιλείς τους καταδίκάζαν σε μαρτυρικό θάνατο και έτσι κέρδιζαν τα πλούτη τους και τις περιουσίες τους.

Το πρόσταγμα δόθηκε, να παρουσιαστεί ο ιερέας με τη συνοδεία του μπροστά στον Άρχοντα και να προσκυνήσουν το Θεό Ήλιο. Οι παρθένες αρνήθηκαν, ενώ ο Ιερέας, ως δεύτερος Ιούδας, υπολόγισε στα αργύρια, και στην διάσωση και διασφάλιση της περιουσίας του. Έτσι προσκυνά τα είδωλα, γεύεται αίμα θυσιών, και υπακούει αναντίρρηση σε κάθε πρόσταγμα. Ταυτόχρονα παροτρύνει και τις παρθένες να πράξουν το ίδιο, αυτές αντιστέκονται σθεναρά με πρώτο τίμημα να δαρθούν ανηλεώς επί πολλές ώρες. Η απάντησή τους ήταν ότι προσκυνούμε μόνο τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό. Τότε ο πονηρός και μιαιρός Βασιλιάς σκέφτεται δόλια και προτείνει στο φιλάργυρο ιερέα να φονεύσει με ξίφος αυτός τις πέντε παρθένες για να κερδίσει τον πλούτο του.

Αυτός μπροστά στο φόβο να χάσει το θησαυρό του, υπακούει στον δυνάστη και αποκεφαλίζει τις αγωνίστριες της ευσεβείας. Τελικά το μόνο που κέρδισε ο φιλάργυρος ιερέας ήταν να χάσει και αυτός το κεφάλι του αφού πίστευσε τον δόλιο Άρχοντα ότι, αν πράξει αυτό που τον πρόσταξε, θα τον άφηνε ελεύθερο με όλο το συναγμένο πλούτο του. Όμως εκείνη τη νύχτα τον σκότωσαν και τον έριξαν στα σκυλιά ως βορά και άρπαξαν και την περιουσία του. Έτσι ζημιώθηκε δίπλα ο τρισάθλιος Παύλος, ενώ τα άγια λείψανα των πέντε οσιομαρτύρων, τα πήραν οι ευσεβείς χριστιανοί και τα ετοποθέτησαν σε ισάριθμες λάρνακες και τα ενταφίασαν με μεγάλες τιμές⁵.

³ Τ. Συλλιγαρδάκη (επισκ.), *Χριστού Λίβανος*, δ.π., σ. 161.

⁴ Τ. Συλλιγαρδάκη (επισκ.), δ.π., σ. 162.

⁵ Περισσότερα, βλ. Α. Μπουρνέλη, *Κρητών Άγιοι*, Εκδ. Μουσικό Εργαστήρι Αεράκης, Ηράκλειο, σσ. 67-68.

Σεμνύεται το Ρέθυμνο στην εορτή των πέντε Παρθένων, στη μικρή Εκκλησία τους στην κοιλάδα της Αργυρουπόλεως. Ο αρχαιολόγος καθηγητής Μιχ. Δέφνερ ομιλεί περί «οικογενειακού ειδωλολατρικού τάφου της Ελληνορωμαϊκής εποχής που έγινε προσκύνημα πέντε χριστιανών Μαρτύρων».

Εντυπωσιάζει ο χώρος αυτός (πλάτος 2,70, μήκος 3,20, ύψος 1,80 και βάθος 0,90). Είναι 5 διαμερίσματα. Το Β' και Γ' είναι τάφοι για μεγάλους. Το Δ' και Ε' τάφοι για παιδιά. Ο ενδιάμεσος χώρος είναι για σπονδές. Η ευλάβεια των Ρεθυμνίων ραίνει εόρτια με τα ροδοπέταλα της πίστεως της τα θερινά αυτά άνθη της πεντάκλωνης ανθοδέσμης του Ιουνίου⁶.

Η μνήμη τους τιμάται στις 9 Ιουνίου.

Απολυτίκιον

Ἦχος δ'. Ὁ Ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ

Ὅσιομάρτυρες Χριστοῦ καὶ Παρθένοι, αἱ τᾶς λαμπάδας συντηρήσαται σώας. καὶ τῷ Νυμφίῳ πασαι παριστάμεναι, τοῦτον ἱκετεύσατε, ὑπὲρ πάντων αἱ πέντε, τῶν ὕμνων τελούντων νῦν, τὴν Σεβάσμιον μνήμην. Κρήτη καὶ γὰρ κομπάζει ἐφ' ὑμᾶς, αἰεὶ πλουτοῦσα ὕμνων τὰ θαυμάσια.

⁶ Τ. Συλλιγαρδάκη (επισκ), ὁ.π., σ. 164.